

Verslag overleg A2-erfgoedcommissie d.d. 25 mei 2021

aanwezig: dhr. N. Drijvers
                  dhr. T. van Cranenbroek
                  dhr. H. van Mierlo
                  dhr. M. Niël
                  dhr. M. Borgignons, (ambtelijk vertegenwoordiger Heeze-Leende)
                  dhr. M. Antonis (ambtelijk vertegenwoordiger Valkenswaard)

afwezig: ambtelijke vertegenwoordiger Cranendonck

1. Opening

Dhr. Drijvers heet allen welkom en opent de vergadering.

2. Vaststellen verslag vergadering van 16 maart 2021

Het verslag wordt met onderstaande opmerking vastgesteld.

- Bij punt 2 staat: Op de laatste pagina staat het vergaderschema van 2020 vermeld.
Dit moet zijn: Op de laatste pagina staat het vergaderschema van 2021 vermeld.

3. Spreekrecht

- a. **Maastrichterweg 51A te Valkenswaard.** Brandweertoren. Gemeentelijk monument.
Toelichting op de tekening van het nieuw te bouwen museum van de brandweer. Met name de aansluiting van de nieuwbouw op de monumentale slangentoren. De architect Michel Arts licht het schetsontwerp met d.d. 4-5-2021 toe.

Beoordeling nieuwbouw

De A2-Erfgoedc'sie is vol lof over het ontwerp van de nieuwbouw. Verder is zij van mening dat met respect voor de brandweertoren de nieuwbouw is ontworpen. De architect geeft aan dat de doorgang van de nieuwbouw naar de toren plaatsvindt via een oude doorgang. Die is nu dichtgemetseld, maar wordt later hergebruikt. Verdere detaillering van de aansluiting van de nieuwbouw met de bestaande toren wordt door de c'sie tegemoet gezien.

Beoordeling dichtleggen vloer verdiepingen

Alle vloeropeningen – met uitzondering van de trapgaten – op de verdiepingen van de brandweertoren worden dichtgelegd met vloerroosters (persrooster). Het rooster is bedoeld

om het doorvallen van bezoekers te voorkomen. Het is niet de bedoeling dat bezoekers over het rooster gaan lopen. Daarnaast worden er voorwerpen van de brandweer op het rooster geplaatst en komt er in de hoek en sparing om de oude brandweerslangen erdoorheen te hangen. De bedoeling is - anders dan op tekening aangegeven - het rooster niet alleen in het gat te leggen, maar ook over een gedeelte van de bestaande betonnen vloer.

De A2-Erfgoedc'sie is van oordeel dat het dichtleggen van de vloer met een vloerrooster jammer is, maar kan het in het kader van veiligheid wel begrijpen. Een verdere uitwerking van dit aspect wordt door de c'sie opgevraagd, waarbij door de c'sie wordt geopperd de gehele vloer te voorzien van een vloerrooster (mits constructief mogelijk). De erfgoedcommissie hecht er aan dat de openingen van de roosters zodanig moeten zijn dat de het beleven van de dieptewerking van de slangentoren mogelijk is.

4. Te bespreken onderwerpen

- a. **Markt 9 te Valkenswaard.** Het pand is een gemeentelijk monument. Voor kennisgeving. Voor dit pand is een aanvraag omgevingsvergunning ingediend voor het vervangen van dakvensters in een dakkapel en het plaatsen van een airco unit. De commissie adviseert als volgt:

Beoordeeld is de aanvraag om een wijziging op de eerder vergunde verbouwing van het gemeentelijk monument Markt 9 te Valkenswaard, een en ander zoals aangegeven op de ingediende tekeningen.

De commissie acht het acceptabel dat er aan de achterzijde een kleine maar brede dakkapel wordt aangebracht. De dakkapel is relatief klein en passend gedetailleerd en gematerialiseerd. Het aanbrengen van een aantal extra dakramen in de voorgevel is akkoord. De nieuwe buitenunits van de airco zijn niet fraai, maar bij gebrek aan betere posities vindt de commissie deze acceptabel, mits deze qua kleur worden aangepast aan de achterliggende materialen. De erfgoedcommissie adviseert positief.

- b. **Achterste Brug 8 te Valkenswaard.** Dit perceel is gelegen in het beschermd dorpsgezicht 'De Achterste Brug'. Voor kennisgeving.

Er is een omgevingsvergunning ingediend voor het kappen van een eik, omdat de wortels van de eik de fundering van de naastgelegen schuur beschadigt. De vergunning is o.g.v. het vigerende Groenstructuurplan geweigerd. Aan de Erfgoedc'sie wordt gevraagd of de naastgelegen schuur mag worden gesloopt. De Erfgoedc'sie adviseert als volgt.

Beoordeeld is een verzoek voor het slopen van het bijgebouw gelegen voor het pand Achterste Brug 6-8 te Valkenswaard. Het betreft een pand gelegen in het beschermd

gemeentelijk dorpsgezicht, met eisen zoals omschreven in het beeldkwaliteitsplan 'Historisch dorpsgebied Achterste Brug'.

Het slopen van het bijgebouw zal volgens de commissie niet leiden tot aantasting van het historische karakter en de historische structuur van het gebied. Het betreft een gebouw zonder monumentale waarden en is door zijn ligging vóór de historische boerderijen eerder storend te noemen. Het slopen van dit bijgebouw behoort dan ook tot de mogelijkheden. De erfgoedcommissie adviseert positief.

- c. **Merellaan 7 te Valkenswaard.** Dit perceel is gelegen in het beschermde dorpsgezicht 'Merellaan-Eksterlaan'. Voor kennisgeving.

Er is een omgevingsvergunning ingediend voor het bouwen van een aanbouw. De Erfgoedcommissie adviseert als volgt.

Beoordeeld is een verzoek voor het bouwen van een aanbouw aan het pand Merellaan 7 te Valkenswaard. Het betreft een pand gelegen in het beschermd gemeentelijk dorpsgezicht. Het bouwen van de aanbouw zal volgens de commissie niet leiden tot aantasting van het karakter en structuur van het gebied. Door de materialisering af te stemmen op die van de woning en door de terugliggende positionering is de aanbouw goed passend. In de directe omgeving zijn reeds diverse vergelijkbare voorbeelden aanwezig. De beide varianten (met verschillen in de indeling van de raamopeningen) zijn goed voorstelbaar, de commissie heeft een lichte voorkeur voor variant 2. Gevraagd wordt ook de boeiboord in donkere kleur uit te voeren. De erfgoedcommissie adviseert positief mits de boeiboord donker wordt uitgevoerd.

- d. **Dorpsstraat 22 te Valkenswaard.** Het woonhuis/boerderij is een gemeentelijk monument. Onderwerp van gesprek is de schuur links naast de woning. Deze is niet in de redengevende beschrijving van de boerderij opgenomen en heeft dus geen beschermende is. Daarnaast vraagt de adviseur het college of deze schuur in aanmerking komt als gemeentelijk monument. Na aanwijzing tot gemeentelijk monument wil de eigenaar het college vragen de schuur te bestemmen tot woning en daadwerkelijk omvormen tot woning.

De A2-Erfgoedcommissie heeft kennis genomen van het schriftelijke verzoek. In deze brief staat nog het volgende over de schuur vermeld.

Volgens een eerste onderzoek door deskundigen van het monumenthuis kent de schuur wel degelijk cultuurhistorische waarde.

Bij navraag aan de Stichting Monumentenhuis Brabant geven zij ter zake het volgende aan:

Ik heb nog wat onderzoek gedaan in de archieven van het kadaster en naar historische kaarten. Van 1832 tot 1933 staat er een ander bijgebouw op de locatie van de huidige schuur ingetekend op de kadastrale kaart, en pas in 1984 staat de huidige schuur ingetekend. Dit is natuurlijk een zeer ruime periode. Mijn vermoeden is dat de schuur in de jaren '30 van de vorige eeuw is gebouwd. Op zichzelf staand bezit de schuur weinig cultuurhistorische waarde. Het gebouw is sterk gerestaureerd, waardoor sporen van de oorspronkelijke functies (varkenshok enz.) verdwenen zijn. Wel is de schuur cultuurhistorisch waardevol als onderdeel van het ensemble rondom de boerderij, zoals ook wordt aangegeven in de redengevende omschrijving van de boerderij. Het erf van deze boerderij geeft dankzij de bijgebouwen en de beplanting nog een karakteristiek beeld van een oorspronkelijk boerenerf.

De A2-Erfgoedc'sie is van mening dat - gegeven dit advies en op basis van de eigen waarnemingen - de schuur weinig cultuurhistorische waarde bezit en dus niet in aanmerking komt voor een beschermde status. Wel is de A2-Erfgoedc'sie van mening dat de sobere en ingetogen schuur als zodanig prima past in het ensemble 'boerderij met schuur en aansluitend erf'. Vanuit dat perspectief bekeken is het voorliggende verzoek om de schuur aan te wijzen als beschermd object en vervolgens hoogstwaarschijnlijk ingrijpend te wijzigen, voor de A2-Erfgoedc'sie niet logisch.

De A2-Erfgoedc'sie adviseert het college dan ook het voorliggende verzoek om de schuur aan te wijzen als beschermd object niet te honoreren.

- e. **Eindhovenseweg te Valkenswaard.** Door ruimtelijke ordening (stedenbouwkundige) wordt opgemerkt dat aan de Eindhovenseweg (tussen de kruising Leenderweg en Valkenierstraat) veel 'oude' winkelpanden met een woning erboven bestaande uit 2 bouwlagen en een kap verdwijnen en worden vervangen door nieuwbouw bestaande uit 4 bouwlagen en plat dak met een winkel op de begane grond en appartementen op de verdiepingen. Nu staan er nog enkele 'oude' panden met 2 bouwlagen en een kap die verwijzen hoe het was. Reden dat deze straat zo verandert komt door de ruime planologische bouw mogelijkheden die het slopen van een pand en het terugbouwen van een gebouw met appartementen voor ontwikkelaars aantrekkelijk maakt. Dat lijkt een bewuste keuze van de raad.

De stedenbouwkundige heeft de A2-Erfgoedc'sie het volgende verzocht: 'Staan in dit gebied nog panden die de potentie hebben om te beschermen of kan de ingeslagen weg worden voortgezet?'

Door een lid van de A2-Erfgoedc'sie zijn vervolgens de panden binnen het gebied geïnventariseerd en daarbij zijn de volgende panden opgemerkt die wellicht de potentie hebben om te worden beschermd.

- Eindhovenseweg 15 – 26 – 24-24A – 32 – 40 – 45 – 60-60A-62 – 69-69A.

De c'sie stelt voor om eerst een gesprek met de stedenbouwkundige aan te gaan. Doel van het gesprek is om een beter beeld te krijgen van de toekomstige planologische ontwikkelingen binnen het onderhavige gebied.

Het geldende bestemmingsplan "Kernwinkelgebied" uit 2013 laat binnen dit gebied een bouwhoogte toe tussen de 11 en 18 meter en goothoogte tussen de 11 en 15 meter. Voor 2 bouwlagen en een kap is hiervoor respectievelijk 6 en 11 meter voldoende. Dit roept voor de c'sie planologische vragen op die nu nog niet beantwoord zijn. De commissie ziet graag een goede inpassing van een aantal mooie panden in de straat maar voorziet daar nu problemen met de toegestane korrelgrootte in het bestemmingsplan.

- f. **Inventarisatie 'kleine monumenten' RK-kerkhof te Borkel.** Door stichting 'Op den Rösheuvel' is een inventarisatie met waardenstelling uitgevoerd van het onderhavige kerkhof met graven. In hoofdstuk 6 van het inspectierapport wordt aan de A2-Erfgoedc'sie voorgesteld om de volgende objecten en graven aan het college ter advisering voor te leggen om aan te wijzen als beschermd gemeentelijk monument.

De objecten

- Het oude, noordelijke deel van de begraafplaats als geheel inclusief muur en hekwerk.
- Het centrale kruis daarop.
- Het H. Hartbeeld op het nieuwe deel van het kerkhof.

De graven

- Pastoor Gerardus Dobbelsteen. Oud rechts rij 8 nr. 1 en kruis tegen de gevel van de kerk.
- Adrianus Christianus (Christ) Tegenbosch. Oud links rij 20 nr. 5.
- Johannes Godefridus Catharina Hubertus Maria Maas. Oud links rij 20 nr. 6.
- Vader Henricus en dochter Maria Pas. Oud links rij 13 nr. 2.
- Johannes Adrianus (Johan) Baken en Lamberdina Maria Heuvels. Oud rechts rij 10 nr. 2.
- Theodorus Heuvels Lamberdina Verweijen. Oud rechts rij 9 nr. 1.
- Albertus Heuvels. Oud rechts rij 9 nr. 2.
- Theodorus Heuvels Maria Catharina van Hout. Oud rechts rij 8 nr. 4.

De A2-Erfgoedc'sie waardeert de inspanning van Stichting 'Op den Rösheuvel' voor de inventarisatie en het opstellen van het rapport. Daarnaast dank voor het gedegen advies.

Naast de voorgestelde objecten en graven uit het onderhavige inspectierapport is de A2-Erfgoedc'sie van mening ook de volgende graven uit het inspectierapport aan het college ter advisering voor te leggen om aan te wijzen als beschermd gemeentelijk monument.

De graven

- Pastoor Franciscus Raphael van de Bichelaer. Oud rechts rij 7 nr. 2
- Pastoor Henricus Josephus Maria Ignatius Goijarts. Oud rechts rij 7 nr. 1.
- Pastoor Cees Slenders. Oud rechts rij 6 nr. 1.
- Pater Adrianus Cornelis Kuijpers. Oud rechts rij 4 nr. 7.

De A2-Erfgoedc'sie motiveert dit als volgt.

Voor de graven van de drie pastoors.

De pastoors opereerden in de periode van het rijke roomse leven. Zij waren, zeker in een kleine agrarische gemeenschap als Borkel en Schaft, belangrijke en beeldbepalende personen die elk een belangrijke stempel hebben gedrukt op het alledaagse leven van de inwoners van toen en soms ook - denk aan de doorgevoerde verbouwingen aan kerk en pastorie - aan het dorpsbeeld van nu. Ook in Valkenswaard zijn de pastoorsgraven, mede door de ligging in de Calvarieberg, beschermd. Dat geldt ook voor de twee graven die daar buiten zijn gelegen. Het rapport verzoekt de parochie om de vier graven op het Borkelse kerkhof t.z.t. niet de ruimen. Door ze aan te wijzen als monumentaal wordt dit verzoek als het ware gematerialiseerd.

Voor het graf van pater Kuijpers.

De pater heeft veel minder of niet zijn stempel op het Borkelse dorpsleven gedrukt, omdat hij zijn gehele werkzame leven in de missie actief is geweest. Maar aan de andere kant representeert hij een grote groep van plaatsgenoten die in de eerste helft van de vorige eeuw missie- en zendingswerk elders op de wereld hebben verricht en wiens graven zich vaak in het missiegebied bevinden of hebben bevonden dan wel op de begraafplaats van de congregatie. Bij weten van de c'sie is het graf van deze pater om die reden voor Valkenswaard redelijk uniek. Dat laatste is van doorslaggevende reden om tot bescherming over te gaan. Daarnaast geldt ook hier het argument dat het rapport de parochie verzoekt om ook dit graf t.z.t. niet de ruimen zodat het graf door het aan te wijzen als monumentaal ook dit verzoek als het ware wordt gematerialiseerd.

5. Stand van zaken actiepuntenlijst

Actiepuntenlijst	Actie door	Planning	Status
Valkenswaard			
Aanwijzen objecten tot gemeentelijke monumenten. Het zijn de volgende objecten: <ol style="list-style-type: none"> 1. Markt 11-11A 2. Maastrichterweg 21 3. Markt 66 4. Meerstraat 6 5. Meerstraat 8 6. Kapellerpad 8 7. Luikerweg 54 8. Eindhovenseweg 73 	Marco	2021/2022 On hold	
Aanwijzen kleine monumenten, kunst en gedenktekens	Marco		Loopt
Aanwijzen objecten en graven kerkhof Borkel	Marco	2021	
Inventarisatie objecten wederopbouw	Marco	2021	
Inventarisatie zandpaden	Marco	2021	
Opvragen matrix Dorpsstraat 46-46A-48A.	Marco	2021	
Opvragen matrix Karel Mollenstraat Zuid 44A-46	Marco	2021	
Opvragen matrix Dommelseweg 13-15-17A-17D	Marco	2021	
Opvragen matrix Molenstraat 211-211A	Marco	2021	
Afspraak stedenbouwkundige-en leden Erfgoedcommissie	Marco	2021	Afspraak gepland
Heeze – Leende			
Inventarisatie objecten wederopbouwperiode	Maurice	Begin 2021	
Inventarisatie zandpaden	Maurice	Begin 2021	
Cranendonck			
Matrixen opstellen: <ol style="list-style-type: none"> 1. 'oude Meulestat' grenspaal 2. Capucijnerplein 1 	Karin	Eind 2019 begin 2020	Afgerond

3. Klooster Budel			
4. Molenstraat 44-46			
5. Hugten 16			
Inventarisatie panden tbv CHW door Hüsken	Karin	2021	Loopt
Inventarisatie objecten Wederopbouwperiode	Karin	2021	
Aanwijzen kleine monumenten, kunst en gedenktekens	Karin	2021	
Inventarisatie zandpaden	Karin	2021	
Herzien Erfgoedbeleid	Karin	2021	

6. Rondvraag

- Dhr. M. Borgignons deelt mede dat dit zijn laatste bijdrage was aan de A2-Erfgoedc'sie, omdat hij elders een baan heeft aanvaard. De c'sie bedankt dhr. Borgignons voor zijn geleverde bijdrage en wenst hem succes met zijn verdere loopbaan.

7. Sluiting

De heer Drijvers dankt allen voor hun inbreng.

Vergaderschema		
Datum	tijd	Plaats
19 januari 2021	13.00-15:00	Valkenswaard
16 maart 2021	13:00-15:00	Valkenswaard
25 mei 2021	13:00-15:00	Valkenswaard
20 juli 2021	13:00-15:00	Valkenswaard
14 september 2021	13:00-15:00	Valkenswaard
23 november 2021	13:00-15:00	Valkenswaard